

Skellefteå kommun
kundtjanst@skelleftea.se

Beslut
Datum 2024-05-29
Dnr 2023:4910
Sida **1 (18)**

Beslut

**efter kvalitetsgranskning av undervisningens kvalitet i
särskild undervisningsgrupp vid Tuböleskolan i
Skellefteå kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Tuböleskolan i Skellefteå kommun avseende *Undervisningens kvalitet i särskild undervisningsgrupp*.

I granskningen ingår följande frågeställning:

I vilken utsträckning ges elever i särskild undervisningsgrupp en undervisning präglad av goda förutsättningar för lärande, tilltro till elevernas förmågor och fokus på kunskapsutveckling?

I granskningen ingår att bedöma kvaliteten i undervisningen i särskilda undervisningsgrupper i grundskolans årskurs 4-9, närmare bestämt sådana grupper inom en skolenhet där elever placerats efter rektors beslut och genom upprättande av åtgärdsprogram.

Granskningen omfattar däremot **inte** resursskolor eller akutskolor och heller **inte** en bedömning av om enskilda elever får det särskilda stöd som de bedömts vara i behov av.

Granskningen omfattar 24 huvudmän med sammantaget 28 utvalda skolenheter. I urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän.

Läsanvisningar

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier som Skolinspektionen satt upp i granskningen inom de granskade områdena. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 1. I förhållande till den övergripande frågeställningen bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens framtagna kvalitetskriterier *i hög utsträckning, i flera delar* eller *i låg utsträckning*.

Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna *i låg utsträckning* eller *i flera delar* anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och anger inom vilka delar. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av huvudmannen. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna *i hög utsträckning* begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning, men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att elever i särskild undervisningsgrupp vid Tuböleskolan i flera delar ges en undervisning som är präglad av goda förutsättningar för lärande, och omfattas av en tilltro till elevernas förmågor samt fokuserar på kunskapsutveckling.

Delområde 1: Förutsättningar för lärande

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Lärarna behöver, under ledning av rektorn, fortsätta att utveckla undervisningen så att den omfattar en större variation av arbetssätt och arbetsformer.

Delområde 2: Undervisningens fokus på kunskapsutveckling

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom delområdet.

Delområde 3: Förhållningssätt i undervisningen

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Lärarna behöver, under ledning av rektorn, utveckla metoder för att på ett systematiskt vis medvetandegöra eleverna om deras kunskapsutveckling.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **29 november** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultatet av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogat formulär användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se Vänligen hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2023:4910) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

I vilken utsträckning ges elever i särskild undervisningsgrupp en undervisning präglad av goda förutsättningar för lärande, tilltro till elevernas förmågor och fokus på kunskapsutveckling?

Skolinspektionen bedömer att elever i särskild undervisningsgrupp vid Tuböleskolan i flera delar ges en undervisning som är präglad av goda förutsättningar för lärande, och omfattas av en tilltro till elevernas förmågor samt fokuserar på kunskapsutveckling, men utvecklingsområden finns.

Nedan följer Skolinspektionens närmare motivering till bedömningen.

Delområde 1: Förutsättningar för lärande

Struktur, förutsägbarhet och flexibilitet

Granskningen visar att undervisningen har en tydlig struktur som präglas av såväl förutsägbarhet som flexibilitet. Av intervju med lärare, personal med specialpedagogisk kompetens, rektorn och av inkommen dokumentation framgår att lärarna planerar undervisningen utifrån en genomtänkt lektionsstruktur som sedan anpassas efter varje elevs individuella behov. Undervisningen i den särskilda undervisningsgruppen utgår från en grundplanering som även övriga klasser följer och som lärarna därefter anpassar till elevernas behov i den särskilda undervisningsgruppen. Lärarna i den särskilda undervisningsgruppen har regelbunden kontakt med elevernas klasslärare utifrån årskursernas undervisningsinnehåll och gör avstämningar var eleverna i den särskilda undervisningsgruppen befinner sig i ett arbetsområde. Av intervju med elever och lärare samt lektionsobservationer framgår att lärarna skapar ytterligare förutsägbarhet genom att de presenterar skoldagens struktur systematiskt för varje årskurs och för varje elev. Vid skoldagens början introducerar lärarna, muntligt och visuellt, dagens struktur utifrån ämnen och tidsomfång samt vid vilka tillfällen under dagen som respektive elev ska delta i undervisning i sin klass. Lärarna beskriver också för eleverna om det är någon ändring jämfört med hur det brukar vara utifrån dagsstruktur, och även om det finns förändringar som ska genomföras inom de närmsta dagarna. Det finns elever som har individuella scheman, med bildstöd, vid

sina arbetsplatser, vilka lärarna går igenom utifrån elevers behov. Lärarna använder aktivt ett tidshjälpmedel för att synliggöra för eleverna hur mycket tid respektive moment ska ta i anspråk samt för att visa på hur långa pauser eleverna har. Lärarna tar efter hand bort de moment som har genomförts under lektionen från tavlan. Eleverna berättar att de vet hur skoldagen är upplagd och att lärarna efter varje lektion skriver upp vad innehållet på nästa lektion är. I intervju med lärare och rektorn framkommer att lärarna förbereder och har strategier för att vara flexibla utifrån elevernas individuella behov, intressen och dagsform. Lärarna ändrar exempelvis planerat lektionsinnehåll genom att anpassa uppgifter och omfång, likaså ändrar lärarna om en elev behöver ha en annan start för lektionen. Lärarna har tät och regelbunden dialog sinsemellan för att försöka klarlägga orsaker till elevers agerande eller om de har noterat samma utveckling hos en elev. Dessutom bidrar lärarnas goda relationer med eleverna och regelbundna kontakt med vårdnadshavare till att lärarna snabbt kan göra justeringar i undervisningen utifrån elevernas behov.

Aktivt och individanpassat lärarstöd

Granskningen visar att lärarna ger ett aktivt och individanpassat stöd i undervisningen. I intervju med lärare, personal med specialpedagogisk kompetens och rektorn framkommer att lärarna har god kännedom om elevernas olika behov av stöd i undervisningen. Lärarna får information om elevernas stödbehov genom pedagogiska kartläggningar, utredningar, observationer, samverkan med klasslärare och mentor samt genom kontinuerlig dialog med elever och vårdnadshavare. Det är lärarna som i huvudsak tillsammans hjälps åt för att planera hur stödet på bästa sätt kan utformas för enskild elev. När en elev börjar i den särskilda undervisningsgruppen är lärarna överens om hur eleven ska introduceras i gruppen, och vilka förväntningar som ska präglade skoldagen utifrån elevens förutsättningar och behov. Lärarna har sedan daglig avstämning kring elevernas behov och diskuterar kontinuerligt hur de ska arbeta vidare med respektive elev för att nå bästa progression. Av intervju med elever och lärare samt av lektionsobservationer framgår att lärarna använder sig av olika strategier för att eleverna ska förstå och komma igång med sitt skolarbete. Lärarna ger eleverna anpassade instruktioner, arbetsbeskrivningar och förklaringar, med eller utan bildstöd, under lektionen men också inför en kommande lektion. Det görs exempelvis genom att lärarna förklarar moment steg för steg för eleverna och hur de kan ta sig an skoluppgifter. Lärarna använder också färgmarkeringar och stödmallar som visar vad eleverna ska börja arbeta med och i vilket omfång. Därtill använder lärarna enskilda genomgångar. Lärarna arbetar på olika sätt för att stödja eleverna att bibehålla engagemang och fokus under lektionerna genom tidshjälpmedel och korta samtal med enskilda elever utifrån det aktuella arbetsområdet. Lärarna knyter även an skoluppgifter

till vardagliga exempel som eleverna förstår eller intresserar sig för. I intervju med elever framkommer att eleverna upplever att de får det stöd som de behöver i skolarbetet och att lärarna förklarar på olika sätt som gör att de förstår.

Lärarna arbetar mycket aktivt för att lära känna eleverna väl och skapar förtroendefulla relationer till eleverna. Av intervju med elever, lärare och rektorn framgår att lärarna använder mycket tid i början av elevernas placering i gruppen till att visa att de är intresserade och bryr sig om eleverna, vilket lärarna sedan bygger vidare på. Lärarna använder ett lågaffektivt bemötande, ger eleverna tid, lyssnar aktivt på eleverna och visar tillit till eleverna. Detta gör att lärarna dels har förutsättningar att skapa ett anpassat stöd, och dels får eleverna engagerade i skoluppgifter. Av intervju med elever framgår att eleverna upplever att de litar på lärarna i den särskilda undervisningsgruppen och att de har goda relationer till dem. Det framgår att eleverna tycker att lärarna lyssnar och bryr sig om dem, och att lärarna lär dem saker som de behöver kunna i livet, och inte bara kunna för skolan och för betygen.

Variation

Undervisningen är utformad på ett sätt så att elever får möta en viss variation av arbetssätt men huvudsakligen består undervisningen av enskilt arbete. I samtliga intervjuer framkommer att undervisningen i begränsad omfattning innefattar gemensamma moment, gruppdiskussioner och arbete i par eller grupp kring ämnesinnehåll. Den undervisning som ges i den särskilda undervisningsgruppen består, förutom vid värdegrundsarbetet, nästan uteslutande av enskilda uppgifter från läromedel, där eleverna i huvudsak samspelar med någon av lärarna. Av intervju med lärare och rektorn samt av lektionsobservationer framgår att lärarna i den särskilda undervisningsgruppen planerar och utformar de skoluppgifter som eleverna i den särskilda undervisningsgruppen ska arbeta med. Undervisningen består av olika typer av aktiviteter och uppgifter på individnivå. Det är exempelvis enskilda genomgångar, enskilda skoluppgifter med analoga och digitala läromedel, filmer samt moment som genomförs med digitala verktyg. Därutöver planerar lärarna gruppaktiviteter kopplat till värdegrundsarbetet, och i de sammanhangen använder lärarna sociala berättelser och drama som arbetssätt. Eleverna visar sina kunskaper till övervägande del genom prov, precis som övriga elever på skolan, men även genom att lärarna löpande tar del av elevernas skolarbeten och lästester. Lärarna har påbörjat ett arbete med att skapa tillfällen där exempelvis elever som går i samma årskurs arbetar med gemensamma moment, exempelvis resonemang och samtal kring aktuellt arbetsområde. Samtliga elever ges i olika omfattning möjlighet att ingå i

sammanhang med andra elever genom att de deltar i lektioner med sin klass.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom delområdet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Lärarna behöver, under ledning av rektorn, fortsätta att utveckla undervisningen så att den omfattar en större variation av arbetssätt och arbetsformer.

Skolinspektionens granskning visar att lärarna i viss mån varierar undervisningen men att eleverna sällan får möjlighet att stimuleras i sitt lärande i gemenskap med andra. Istället blir de främst hänvisade till enskilt arbete. Skolinspektionen ser en risk för att det nuvarande upplägget inte ger alla elever möjlighet att utveckla förmågor som samarbete samt att eleverna sällan får ta del av andra elevers tankar och frågor kring innehållet. En mer varierad undervisning kan också stärka elevernas motivation till skolarbetet.

Skolinspektionen rekommenderar därför att lärarna, under ledning av rektorn, både sinsemellan och i samråd med skolans specialpedagogiska kompetens, diskuterar hur de kan utforma undervisningen så att den omfattar variation och växling mellan olika sätt att arbeta på lektionerna. Detta kan ta sig uttryck i att det finns en växling mellan arbetsformerna samarbete i grupp eller par och enskilt arbete. För att få till stånd en mer varierad undervisning behöver lärarna även samtala om vilka olika arbetssätt eleverna kan använda sig av vid enskilt arbete. Arbetet kan även innefatta att lärarna gör en kartläggning, utifrån skolans aktuella årshjul, för att se över vilka arbetsområden eller ämnen som eleverna kan arbeta gemensamt med trots att de går i olika årskurser. Lärarna behöver planera på vilket sätt och i vilket omfång variationen ska ta sig uttryck utifrån den goda kännedom och kunskap de har om eleverna i den särskilda undervisningsgruppen.

Delområde 2: Undervisningens fokus på kunskapsutveckling

Tydlighet i syfte och mål

Granskningen visar att lärarna planerar undervisningen utifrån ämnenas centrala innehåll och kontinuerligt tydliggör för eleverna vad som är syftet med olika lektioner och arbetsmoment. Av intervju med lärare och rektorn framgår att lärarna har ett tydligt fokus på kunskapsuppdraget. Lärarna

arbetar mycket aktivt med Läroplanens inledande kapitel kopplat till skolans värdegrund och uppdrag, vilket beskrivs som en grund för att eleverna ska kunna ta till sig kunskapsstoff. Vid planering av ett arbetsområde preciserar lärarna vilka kunskaper som eleverna ska utveckla. Lärarna använder olika sätt, så som presentationer av vad som krävs för respektive betygsnivå och samtalar om syfte och mål som är beskrivna i läromedelsböcker för eleverna. Det framgår vidare att lärarna regelbundet förenklar syfte och mål för elever genom att konkretisera och knyta an till elevernas vardag, intressen och framtid. Exempelvis i ämnet religion tydliggör lärarna varför det är viktigt att ha kunskap om religioner, i syfte att förstå varför människor tänker och agerar olika. Likaså att religion kan påverka människors förhållningssätt. Lärarna samtalar även individuellt med eleverna under lektioner om vad olika arbetsmoment har för syfte. I intervju med elever framkommer att lärarna förklarar för eleverna vad de ska lära sig, likväl som varför. Eleverna beskriver också att det i undervisningen genomförs många samtal om respekt, bemötande och vad en persons handlingar kan ge för konsekvenser för den enskilda individen men även för andra personer i dess omgivning.

Anpassning av innehåll och arbetssätt

Granskningen visar att undervisningens innehåll och arbetssätt i huvudsak är anpassat för att möta elevernas individuella behov av stöd, stimulans och utmaning i undervisningen. Av personalintervjuer och inkommen dokumentation framgår att lärarna arbetar aktivt med att ta reda på elevernas kunskap, behov och förutsättningar. Elevernas kunskapsutveckling följs regelbundet upp genom exempelvis screening och andra underlag samt genom samtal med klasslärare. Denna kunskap ligger sedan till grund för lärarnas planering av anpassningar i undervisningen. Lärarna gör individuella planeringar för respektive elev utifrån att de ska nå så långt som möjligt i sitt lärande. I detta arbete tar lärarna i den särskilda undervisningsgruppen stöd av andra kollegor på skolan. Av intervju med lärare samt av lektionsobservationer framgår exempelvis att anpassningar kan handla om hur eleverna ska genomföra uppgifter, vilket material som ska användas samt hur anpassningar är utformade så att eleverna klara av uppgifterna men också utmanas. Lärarna använder exempelvis nivåanpassade läromedel, individanpassade uppgifter och utformade digitala program samt anpassat arbetsmaterial. Lärarna anpassar även omfång av skoluppgifter samt stödjer enskilda elever genom att till exempel läsa högt, om eleverna är i behov av sådant stöd. I undervisningen både stödjer och utmanar lärarna eleverna att träna på strategier för att eleverna ska ha bättre beredskap att återgå till stor klass, exempelvis hur elev kan agera vid gemensamma genomgångar, hur elev kan arbeta mer självständigt och ta ansvar för sitt skolarbete samt att lyssna och vänta på sin tur. Av intervju med elever framgår att de tycker att

uppgifterna är anpassade för dem, med en blandning av lättare och svårare uppgifter.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom delområdet.

Delområde 3: Förhållningssätt i undervisningen

Självförtroende, motivation och höga förväntningar

Granskningen visar att lärarna arbetar medvetet för att stärka elevernas självförtroende och motivation att lära. Av samtliga intervjuer och inkommen dokumentation framgår att lärarnas goda kännedom om elever och lärarnas relationsskapande arbete ligger till grund för lärarnas arbete med att stärka elevernas självförtroende och motivation. Exempelvis ger lärarna muntlig återkoppling på elevers skolarbeten och är noga med att beskriva vad eleverna har gjort som är bra. Lärarna är också noga med att belysa de framgångar som eleverna gör utifrån en social kontext som till exempel under rast eller att kunna förflytta sig mellan två undervisningsmiljöer. Elevernas framgångar återkopplas även regelbundet till elevernas vårdnadshavare. Det framgår att lärarna aktivt arbetar med att stärka såväl elevernas yttre som inre motivation. Lärarna använder belöningar i form av pauser efter att skolarbeten genomförts inom en viss tidsram, som strategi för att ge eleverna yttre motivation. Inre motivation genom att lärarna förmedlar att eleverna kan och att eleverna ska känna en stolthet och god självkänsla. Detta gör lärarna exempelvis genom att de uppmuntrar enskilda framsteg och lyfter fram dem inför alla elever i den särskilda undervisningsgruppen. Lärarna arbetar väldigt aktivt med att förklara och förmedla till eleverna att de befinner sig i skolan för sin egen skull och för att få med sig kunskap som de har nytta av i framtiden.

Vidare visar granskningen att lärarna förmedlar höga förväntningar på eleverna. Av samtliga intervjuer och inkommen dokumentation framgår att lärarna arbetar för att förmedla höga förväntningar på eleverna. Lärarna har tydliga förväntningar och mål för respektive elev och förmedlar dem till varje elev genom bland annat samtal. Utifrån lärarnas goda elevkännedom gör de avvägningar vilka krav de kan ställa. Det framgår också av intervju med elever, lärare och rektorn att lärarna arbetar för att hitta ingångar till varje elev, med det tydliga syftet att eleverna ska klara skolarbetet, kunskapskriterierna samt att eleverna ska kunna utöka sin tid i ordinarie klass. Exempelvis utmanar lärarna eleverna stegvis till att delta i ordinarie klass med vuxenstöd genom motiverande samtal. Lärarna samtalar också med eleverna om hur bra eleverna lyckas med exempelvis uppgifter. I intervju med eleverna framkommer att lärarna förmedlar att eleverna

klarar sitt skolarbete genom att lärarna ger beröm och visar att de är glada när det går bra för eleverna.

Elevers involvering i undervisningens utformning

Granskningen visar att lärarna använder olika metoder för att involveraeleverna i undervisningens utformning utifrån ålder och förutsättningar. Av intervju med lärare och rektorn framgår att lärarna framför allt använder regelbundna enskilda samtal för att få in samtliga elevers synpunkter på undervisningens utformning. Elevernas synpunkter samlas även in genom formella enkäter och under utvecklingssamtal. I intervju med elever, lärare och rektorn framkommer att eleverna är högst delaktiga gällande ökad medverkan i ordinarie klass. Lärare, elev och vårdnadshavare samtalar om hur undervisningen fungerar i ordinarie klass och vilka möjligheter det finns att utöka tiden utifrån elevens förmågor och ämnen. Därtill är lärarna tydliga till eleverna vad de kan påverka i undervisningen, utifrån skolans styrdokument. Det handlar exempelvis om hur eleverna vill arbeta med sina uppgifter samt vilket material som ska nyttjas. Av intervju med eleverna framgår att de är säkra på att lärarna tar in deras åsikter och synpunkter på undervisningens utformning men kan i stunden inte beskriva hur lärarna gör. Dock beskriver eleverna att lärarna lyssnar på dem och att de tar hänsyn till elevernas åsikter exempelvis vid majoritetsbeslut om hur de vill arbeta i gruppen.

Reflektion och medvetenhet kring det egna lärandet

Granskningen visar att undervisningen innehåller få inslag där eleverna får diskutera och reflektera kring ett ämnesinnehåll. Av intervju med elever, lärare och rektorn framgår att lärarna skapar få tillfällen med övningar där eleverna får möjlighet att reflektera och diskutera. De moment i undervisningen där eleverna får möta denna typ av upplägg är främst utifrån värdegrundsarbetet som genomförs regelbundet i den särskilda undervisningsgruppen. Även om eleverna beskriver att lärarna är tydliga med att det kan finnas olika svar på uppgifter i skolarbetet samt att man kan ha olika åsikter, så är övervägande del av exemplen från både elever och lärarna kopplat till handlingar och beteenden.

Vidare visar granskningen att lärarna arbetar med att ge eleverna stöd att bli medvetna om sina sociala förmågor och utmaningar, men inte systematiskt gör eleverna medvetna om sin kunskapsutveckling. Av intervju med lärare och rektorn framkommer att lärarna främst arbetar aktivt med att medvetandegöra eleverna om deras styrkor och utmaningar kopplat till socialt beteende. Detta görs både på grupp- och individnivå. Lärarna använder exempelvis sociala berättelser för att påvisa olika elevers sociala progression. Lärarna använder även dialoger med enskilda elever

för att tydliggöra sociala framsteg som eleven gör i vardagen. Dialogen kan exempelvis beröra elevernas förmåga att undervisas mer tid i ordinarie klass och beteenden som har förändrats till det positiva. I intervju med lärare och rektorn framkommer att utvecklingssamtalen är ett sammanhang där elevernas kunskapsutveckling lyfts. I det samtalet visar lärarna vad eleven kunde tidigare och vad eleven nu klarar av. I intervju med personal med specialpedagogisk kompetens framkommer att det även finns matriser som publiceras inför utvecklingssamtal. Dock framgår det att lärarna inte kontinuerligt gör eleverna medvetna om sin kunskapsutveckling. I intervju med lärarna framkommer att lärarna inte arbetar lika reflekterande och systematiskt med att synliggöra elevernas kunskapsutveckling i undervisningen i jämförelse med elevernas sociala utveckling. De exempel som lyfts fram, både i lärar- och rektorsintervjun, är kopplade till social utveckling.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom delområdet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Lärarna behöver, under ledning av rektorn, utveckla metoder för att på ett systematiskt vis medvetandegöra eleverna om deras kunskapsutveckling.

Granskningen visar att lärarna i den särskilda undervisningsgruppen metodiskt medvetandegör eleverna om det egna lärandet kopplat till elevernas sociala utveckling men inte på ett systematiskt vis utifrån elevernas kunskapsprogression. Medvetenhet om det egna lärandet, både utifrån kunskap och socialt perspektiv, kan ha stor betydelse för elevernas förutsättningar att lära, liksom deras tro på sin förmåga att klara skolan oberoende i vilken undervisningsmiljö de befinner sig i.

Skolinspektionen rekommenderar att lärarna tillsammans med personal med specialpedagogisk kompetens diskuterar olika metoder för att medvetandegöra elever om deras kunskapsprogression, på ett sätt som är anpassat utifrån olika behov som eleverna har. Vidare föreslår Skolinspektionen att lärarna testar olika metoder för att medvetandegöra elever om det egna lärandet, och att eleverna utvärderar metoderna i samarbete med lärarna. Detta är ett långsiktigt arbete, som behöver bli en återkommande och naturlig del av undervisningen.

På Skolinspektionens vägnar

X Anna Sundman Marknäs

Beslutsfattare
Signerat av: Anna Sundman Marknäs

X Sandra Andersson

Föredragande
Signerat av: Sandra Andersson

I handläggningen av ärendet har även utredare Sarah Bjertner Olsson och Kerstin Martinsson deltagit.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: <https://www.skolinspektionen.se/aktuellt/pagaende-granskningar/undervisningens-kvalitet-i-sarskild-undervisningsgrupp/>

Bilaga 1: Författningsstöd

Skollag (2010:800) och skolförordning (2011:185)

Av 1 kap. 4 § skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Utbildningen ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Enligt 1 kap. 11 § skollagen ska det för varje skolform och för fritidshemmet gälla en läroplan som utgår från bestämmelserna i denna lag. Läroplanen ska ange utbildningens värdegrund och uppdrag. Den ska också ange mål och riktlinjer för utbildningen.

Av 10 kap. 8 § skollagen ska en kursplan gälla för varje ämne.

Av 9 kap. 1 § skolförordningen framgår att läroplanen finns i förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. Av 3 § framgår att kursplaner för grundskolans ämnen ingår i läroplanen och att kursplanerna kompletteras av kriterier för bedömning av kunskaper och betygskriterier.

Av 3 kap. 2 § skollagen ska alla barn och elever i samtliga skolformer ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som gäller, ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser.

Enligt 3 kap. 8 § skollagen får särskilt stöd ges i stället för den undervisning eleven annars skulle ha deltagit i eller som komplement till denna. Det särskilda stödet ska ges inom den elevgrupp som eleven tillhör om inte annat följer av denna lag eller annan författning. Enligt 9 § ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges sådant särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Det särskilda stödet för en elev i grundskolan ska vidare ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som

minst ska uppfyllas. Av 3 kap. 11 § skollagen framgår vidare att ett beslut enligt 9 § för en elev i grundskolan får innebära att särskilt stöd ska ges enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven normalt hör till, om det finns särskilda skäl.

Av 3 kap. 10 § skollagen framgår att det särskilda stödet ska ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas.

Enligt 4 kap. 9 § skollagen ska barn och elever ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för barnens och elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Eleverna ska alltid ha möjlighet att ta initiativ till frågor som ska behandlas inom ramen för deras inflytande över utbildningen.

Enligt 5 kap. 2 § skolförordningen ska eleverna genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna ska uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper eller betygskriterier som minst ska uppfyllas och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen.

Läroplan för grundskolan (Lgr22 [SKOLFS 2010:37])

Av den inledande delen av grundskolans läroplan (Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning) framgår bland annat att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper. Skollagen föreskriver att utbildningen inom varje skolform ska vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas. En likvärdig utbildning innebär inte att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla. Skolan ska aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmönster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska

därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.

Vidare framgår det av läroplanen för grundskolan (Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter) att skolan ska klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan. Det är inte minst viktigt som underlag för den enskildes val i skolan. Undervisningen ska utveckla elevernas förmåga att ta ett personligt ansvar. Genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen och få välja kurser, ämnen, teman och aktiviteter, kan eleverna utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar.

Skolan ska också enligt läroplanen för grundskolan (Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag) stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolans uppdrag att främja lärande förutsätter en aktiv diskussion i den enskilda skolan om kunskapsbegrepp, om vad som är viktig kunskap i dag och i framtiden och om hur kunskapsutveckling sker. Olika aspekter på kunskap och lärande är naturliga utgångspunkter i en sådan diskussion. Eleverna ska få uppleva olika uttryck för kunskaper.

Av läroplanen för grundskolan (Lgr 22, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper) framgår vidare att skolan ska ansvara för att eleverna inhämtar och utvecklar sådana kunskaper som är nödvändiga för varje individ och samhällsmedlem. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt. Skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola bland annat kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt, kan använda sig av ett kritiskt tänkande och självständigt formulera ståndpunkter grundade på kunskaper och etiska överväganden samt kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga. Lärarna ska sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former. Vidare framgår det av riktlinjerna avseende kunskaper att alla som arbetar i skolan bland annat ska uppmärksamma och stödja elever i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd. Vidare ska lärare bland

annat ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan, ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel, stimulera, handleda och ge extra anpassningar eller särskilt stöd till elever som har svårigheter samt organisera och genomföra arbetet så att eleven därigenom utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga.

Enligt läroplanen för grundskolan (Lgr 22, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande) ska elever ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Vidare framgår det att skolans mål är att varje elev genom egen ansträngning och delaktighet, utifrån sina förutsättningar, bland annat tar ansvar för sitt lärande samt successivt utövar ett allt större inflytande över sin utbildning och det inre arbetet i skolan. Lärare ska också bland annat utgå från att eleverna kan och vill ta ett personligt ansvar för sin inläring och för sitt arbete i skolan, svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll, se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad och svara för att eleverna får pröva olika arbetssätt och arbetsformer samt tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen.

Enligt läroplanen (Lgr 22, 2.6 Skolan och omvärlden) ska eleverna få en utbildning av hög kvalitet i skolan.

Bilaga 2: Underlag för bedömning

Skolinspektionen har genomfört intervjuer med tre elever som får sin undervisning i särskild undervisningsgrupp samt två lärare som undervisar i gruppen. Vidare har skolans specialpedagogiska personal och rektorn intervjuats. Härutöver har lektionsobservationer i svenska, matematik och naturorienterande ämnen genomförts under sammantaget 80 minuter.

Intervjuerna och lektionsobservationerna har sammanställts i en tjänsteanteckning som har kommunicerats med huvudmannen. Tjänsteanteckningen ligger, tillsammans med inkommen dokumentation, till grund för detta beslut. De samlade iakttagelserna från alla skolenheter som ingått i kvalitetsgranskningen kommer att presenteras i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. Rapporten är planerad att publiceras under hösten 2024.

Bilaga 3: Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Tuböleskolans särskilda undervisningsgrupp den 18 april 2024 och genomförde en digital intervju med rektorn den 24 april 2024. Besöket genomfördes av utredarna Sandra Andersson och Sarah Bjertner Olsson.

Tuböleskolan som ligger i Skellefteå kommun, är en grundskola som bedriver verksamhet i årskurserna F-6. Vid granskningstillfället finns det sju elever i årskurserna 4-6 elever som får delar av eller hela sin undervisning i särskild undervisningsgrupp. I gruppen undervisar två lärare.